

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

İNSAN HAKLARI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

20 Şubat 2014 Perşembe

İNSAN HAKLARI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

20 Şubat 2014 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Başkanlık sunuşları	1
Başkan Vekili seçimi	17
Ceza infaz kurumlarında inceleme yapılması amacıyla kurulan alt komisyonun hazırlamış olduğu Rize ve Trabzon'daki ceza infaz kurumlarında yaptığı incelemelerle ilgili alt komisyon raporunun görüşülmesi	8:16

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:16
Başkanlık sunuşları	1
Levent GÖK (Ankara)	1:3, 7:8
Mahmut TANAL (İstanbul)	4
İhsan ŞENER (Ordu)	4
Hamza DAĞ (İzmir)	4:6
Reşat DOĞRU (Tokat)	6
Murat BOZLAK (Adana)	6:7
Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)	7
Ceza infaz kurumlarında inceleme yapılması amacıyla kurulan alt komisyonun hazırlamış olduğu Rize ve Trabzon'daki ceza infaz kurumlarında yaptığı incelemelerle ilgili alt komisyon raporunun görüşülmesi	8:16
Ayşe TÜRK MENOĞLU (Konya)	9:10
Murat BOZLAK (Adana)	10:13
Reşat DOĞRU (Tokat)	13:14
Mahmut TANAL (İstanbul)	14:15
Levent GÖK (Ankara)	15
İKİNCİ OTURUM	17
Başkan Vekili seçimi	17
Tasnif Komisyonu Tutanağı	17
Açılma Saati: 11.17	
Kapanma Saati: 12.56	

BİRİNCİ OTURUM

20 Şubat 2014 Perşembe

Açılma Saati: 11.17

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Levent GÖK (Ankara)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

0

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekillerimiz, değerli misafirler; 24' üncü Dönem Dördüncü Yasama Yılı 29' uncu toplantımızı açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Öncelikle gündemi okuyacağım, ondan sonra söz isteyen arkadaşlara söz vereceğim.

- 1) Başkanlık sunuşları
- 2) Başkan Vekili seçimi
- 3) Ceza infaz kurumlarında inceleme yapılması amacıyla kurulan alt komisyonun hazırlamış olduğu Rize ve Trabzon' daki ceza infaz kurumlarında yaptığı incelemelerle ilgili alt komisyon raporunun görüşülmesi.

Evet, gündeme geçmeden önce Sayın Gök' ün bir söz talebi vardı.

Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Gündeme geçilmeden önce söz aldım çünkü önereceğim kimi taleplerimin değerlendirilmesini rica edeceğimden dolayıdır aldığım söz.

Değerli Başkanım, bu dönemde ben de tüm arkadaşların da oy birliğiyle İnsan Hakları Komisyonu Başkan Vekilliğine uygun görülmem üzerine görev aldım. Benim geçen dönemden rahatsızlık duyduğum bir konu bu dönemde de ne yazık ki devam ediyor. Gündemin oluşturulmasında, en azından Başkanlık Divanımızın gündem oluşturulmadan önce toplanıp bizim de önerilerimizin alınmasında daha önceki dönemlerde de işaret ettiğimiz sıkıntıların giderilmesi amacıyla yarar olduğunu düşünüyorum. Ancak bu dönemde de sizin gündemi oluşturup bizlere göndermeniz üzerine, ki doğal hakkınızdır elbette gündemi Başkan olarak oluşturmak ama bir Başkanlık mekanizmasının sağlıklı ve doğru düzgün işleyişi açısından da en azından bu gündem oluşturulurken bizlerin de görüşlerinin alınması ve daha önceki dile getirdiğimiz taleplerimizin de gündeme dercedilmesi gerekirdi. Bu konudaki sitemimi belirtmek isterim. Bir dahaki toplantılarda böyle bir akışın sağlanması, kurulun işleyişi ve sağlıklı kararlar üretmesi açısından yararlı olacaktır.

Bakın, ben 12 Aralık tarihinde Komisyon Başkanlığına bizzat bir dilekçeyle şöyle bir komisyon kurulmasını önermişim ve bu hâlâ gündeme alınmıyor. Nedir bu konu? 6 Aralık 2013 tarihinde, biliyorsunuz Hakkâri' nin Yüksekova ilçesinde 3 yurttaş hayatını kaybetti. Bu olay ilçede büyük gerginliğe yol açtı. Biz hemen olayın sıcaklığına yani bu olay olduktan hemen beş altı gün sonra Komisyon Başkanlığına bir dilekçe vererek orada kamu otoritelerinin açıkladığı gerçeklerle halkın açıkladığı gerçekler arasındaki ihtilafın giderilmesi açısından ve 3 de yurttaşımızın ölmesini de önemseyerek yaşam hakkı ihlaline yönelik ağır bir saldırıda, Meclis İnsan Hakları Komisyonundan bir alt komisyon kurularak bu konuda toplantı yapılmasını ve komisyon kurulmasını önerdik.

Bakın, 12/12/2013 tarihli ve sıra numarası almış olan ve Başkan Vekili olarak bizzat benim önerdiğim bu konu, daha henüz gündeme alınmadığı gibi yani bunun tartışılmamasına açıkçası da üzülüyorum. Yani, şimdi, bir komisyona yazılı olarak başvurmuşuz, işleyiş yani sırasına girmesi gerekir, bunun alınıp değerlendirilmesi gerekir ama bir iki toplantı geçtiği hâlde... Nezaketle bugüne kadar bekledim ama yani artık işin soğumaya başladığı bir dönemde de zamanından sonra görüşülecek konuların da toplumsal bir yararı kalmaz. Yani, bir kere, 12/12/2013 tarihli verdiğim bu dilekçenin ben gereğinin yapılmasını ve gündeme alınmasını öneriyorum. Yani, Yüksekova' daki olaylar daha oradaki sıcaklığını koruyor. Olaydan hemen beş altı gün sonra bu önergeyi vermişiz ama gündeme alınmamış ve hâlen de alınmıyor. Ben bunun gündeme alınmasını öneriyorum, birinci talebi m budur.

İkinci, Sayın Başkan, geçtiğimiz günlerde İnsan Hakları Vakfının davetlisi olarak Ankara'da bir toplantı yaptık. Birleşmiş Milletler İşkenceyi Önleme Uluslararası Komitesi Başkanı Malcolm Evans'ın da katıldığı bu toplantıda Sayın Beşir Atalay da öğleden sonraki oturuma katıldı. Bizim, Türkiye'deki işkenceyi önleme ulusal komitemizin kurulması gereken bir durum ortada idi. Bunun tarihi, Birleşmiş Milletlere verdiğimiz taahhüt uyarınca 27 Ekim 2011 tarihinde Ahmet Davutoğlu, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine Ban Ki-moon'a Türkiye'de işkenceyi önleme ulusal mekanizması kurulacağına dair protokolü tevdi etti, Hükümetin onayladığı protokolü tevdi etti. Buna göre, bir yıllık da bir süremiz vardı. Bu süremiz bizim 27 Ekim 2012 tarihinde doldu. Bu tarihe kadar, biz, Türkiye'de işkenceyi önleme ulusal mekanizması kurmadık.

Şimdi, burada yapılması gereken, Birleşmiş Milletler ve Paris İlkeleri çerçevesinde, bağımsız bir ulusal önleme mekanizması kurulması gerekirken, geçtiğimiz ay içerisinde Bakanlar Kurulunun almış olduğu bir kararla işkenceyi önleme ulusal komitesinin Türkiye'de kurulmuş olan İnsan Hakları Kurumuna bir görev olarak verildiğine dair bir karar çıktı. Yani, Türkiye İnsan Hakları Kurumuna bu görev verildi. Bizim, Beşir Atalay'ın da katıldığı o toplantıda bizzat İnsan Hakları Kurumunun temsilcileri, Başkanı ve diğer üyeleri... Bu konuyu ben gündeme getirdiğim zaman "Biz bu işi yapamayız." Yani, İnsan Hakları Kurumunun seçilmiş üyeleri, Başbakan ve Cumhurbaşkanı tarafından seçilmiş üyeleri "Biz bu işi yapamayız. Bu iş bize verilirse Paris İlkelerine ve Birleşmiş Milletler İlkelerine aykırı durum teşkil eder." dediği hâlde ve "Bunu bizim kendi olanaklarımızla yapma şansımız yoktur." dediği hâlde Bakanlar Kurulu kararıyla işkenceyi önleme ulusal komitesinin görevi İnsan Hakları Kurumuna verildi. Ve doğal olarak, insan hakları kurumları da vakıfları da bu konuda ciddi açıklamalar yaptılar "Biz bu işin neresinde duracağız?"

Yani, şimdi, neden önemli bu? Habersiz denetim açısından önemli. Birleşmiş Milletlerdeki uluslararası temsilci, Türkiye'deki muadiliyle görüşecek ve Türkiye'ye geldiği zaman cezaevlerine, hapisanelere, ıslahanelere habersiz denetim yapacaklardı. Şimdi böyle bir tablo maalesef ortadan kalktı ve doğal olarak bu konu yine Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda mutlaka Türkiye'nin eleştirildiği bir nokta olarak kalacaktır. Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Kurumu dahi akredite edilemedi, akredite edilme şansı da kalmamıştır. Biz, böyle bir durumda bunu da tartışmıyoruz. Ben bunun da gündeme alınmasını öneriyorum. Türkiye işkenceyi önleme ulusal mekanizmasının Bakanlar Kurulu kararıyla İnsan Hakları Kurumuna verilmesi son derece yanlış ve bizim de bu konuda bir şeyler söylememiz gerekiyor. Bu konuyu da gündeme almanızı rica ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir üçüncüsü daha, hemen kısaca da bir konuya değineceğim.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlarım; biz son birkaç...

BAŞKAN – Levent Bey, isterseniz bunları bir görüşelim yani şimdi...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hemen üç cümle, üç cümlede toparlayayım, o da önemli çünkü.

Gündemimiz çok sınırlı ve kısıtlı. Oysa, bizim İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Kanunu'ndaki görevlerimiz "Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla Anayasa ve diğer millî mevzuat uygulamaları arasında uyum sağlanması amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek" diye bir görevimiz de var.

Son birkaç haftadır Türkiye'de, çok ağır, insan haklarını, demokrasiyi, hukuku ve hukukun tüm evrensel ilkelerini ilgilendiren ve bu konuda çok ciddi tepkiler çeken pek çok yasa gündeme geldi ve gündemden de Mecliste de görüşülerek maalesef geçiyor. Bunlar konusunda bizim İnsan Hakları Kurumunun söyleyeceği bir söz yok mudur? Yani, İnternet Yasası'yla ilgili, Hâkim ve Savcılar Yasası'yla ilgili, demokratikleşme paketi diye bir yasa getiriliyor, diğer başka yasalarla ilgili. İnsan Hakları Komisyonu olarak bizim bir kere yön vermemiz lazım yani bu konularda bir değerlendirmeler yapmamız lazım, bunları yapamıyoruz.

Bakin, dün Ankara'da -ben Mecliste de söyledim, bütün arkadaşlarınız da ayağa kalktı "Böyle bir şey olmaz." diye ama maalesef oldu ve bugün de basında pek çok da var- gelinen son nokta, Ankara'nın tümünü ilgilendiren bir arama kararı çıkartılıyor. Kişilerin üstü, arabası, özel araçları, eşyası... Şimdi mahkeme kararını da getiriyorum, ona da itiraz edeceğiz. Yani, bu noktaya varılması son derece vahimdir, Türkiye çok vahim tablolar yaşıyor yani güllük gülistanlık bir dönemde değiliz. Tam tersine, hukukun, demokrasinin, insan haklarının çok ağır biçimde, uluslararası kuruluşlar tarafından ağır biçimde eleştirildiği bir dönemde biz İnsan Hakları Komisyonu olarak bu konuda görevimizi yapmıyoruz.

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Ama Meclis yasama görevini yapıyor, siz ne diyorsunuz ben anlamadım böyle bir şeyi ya.

LEVENT GÖK (Ankara) – Neyi anlamadınız?

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – “Medisin yasa çıkarmasına karşı siz kamu kurum ve kuruluşları neden susuyorlar? diyorsunuz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır efendim.

Ayşe Hanım, siz daha yenisiniz anlayacaksınız elbet.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Siz yenisiniz ben yeni değilim, merak etmeyin. Cumhurbaşkanını ve Anayasa Mahkemesini, kanuna, Anayasa'ya uygunluğunu...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hanımefendi...

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Beyefendi...

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayın, tamam.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bizim İnsan Hakları Komisyonumuz yasayla kurulmuş -özel bir yasadır- ve bu konuda bize görev de vermiştir.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Siz “Kamu kurum ve kuruluşları neden görüş sarf etmiyorlar?” dediniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır efendim, ben Komisyonumuz için söylüyorum onu.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Hayır, hayır, biraz önce söylediniz.

BAŞKAN – Tamam, talepleriniz...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ya, söylediysem onu yanlış söylemişimdir, İnsan Hakları Komisyonumuz için söylüyorum bunları yani kamu kuruluşları için değil.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Yani, ben öyle duydum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, ben onu düzeltiyorum o zaman öyle bir şeyse. Ben komisyonumuz için söylüyorum. Benim konuştuğum yer, muhatap aldığım yer burası. Komisyonumuz bunlarda görüşünü belirtmeli diyorum. Bu konular son derece muallakta kalıyor.

BAŞKAN – Tamam. Levent Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – Türkiye’de olağanüstü dönemlerden geçiliyor Sayın Başkan.

BAŞKAN – Şimdi, talepleriniz bu mu?

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, Komisyonun tam görevlerini yapması gerekiyor.

Evet, üç talebim var: Bir, Yüksekova’daki o verdiği önerenin gündeme alınmasını talep ediyorum.

İkincisi, Türkiye’de bu son zamanlarda gelen yasa değişiklikleriyle ilgili İnsan Hakları Komisyonumuzun görüş bildirmesini istiyorum.

Üçüncüsü, işkenceyi önleme ulusal mekanizmasının kuruluşundaki yanlışlığa dikkat çekmek açısından Komisyonumuzun görüşünü istiyorum.

BAŞKAN – Evet. Şimdi, değerli arkadaşlar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakika Sayın Başkan.

BAŞKAN – Mahmut Bey, görüşme açacağım, görüşme açtığımız zaman söylersiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Okey, teşekkür, sağ olsun.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, gündemimiz üç maddeden ibaret idi ancak Sayın Levent Gök, üç hususta gündeme ilave etmemizi teklif etti. Bunlardan bir tanesi, Hakkâri’de olan olayların incelenmesiyle alakalı, daha evvelden yazılı olarak vermiş olduğu bu önerenin gündeme alınmasını istiyor.

Bir ikincisi, işkenceyi önleme ulusal mekanizmasının görevinin İnsan Hakları Kurumuna verilmesinin tartışılmasını istiyor anladığım kadarıyla.

LEVENT GÖK (Ankara) –Evet.

BAŞKAN – Bir üçüncü husus da, son zamanlarda İnternet Yasası olarak gündeme gelen...

LEVENT GÖK (Ankara) –Sadece o değil yani o örnek. Diğer hepsi, HSYK...

BAŞKAN – ...bazı gelişmelerin komisyonda tartışılmasını istiyor.

Şimdi, bu üç...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, benim, tek iki cümlelik bir şey söyleyeceğim. Bu konuyla alakalı.

BAŞKAN – Tamam, size söz vereceğim. Hayır, efendim, şimdi görüşme açıyorum.

Bu konuların da gündeme alınması hususunda görüş bildirmek isteyen Mahmut Bey, siz misiniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir zahmet Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; geç geldiğim için hepinizden özür diliyorum.

Şimdi, Levent Bey'in bahsettiği arama kararıyla ilgili -bilmiyorum, eğer hatırlanabilirse- İstanbul Beyazıt'ta, biz milletvekili seçilmeden önce, 2009 veya 2010 tarihinde, böyle bir karar vardı "Vezneciler ve civarı" şeklinde bir arama kararı vardı ve o karara ben kendim, bizzat, vatandaş Mahmut Tanal olarak itiraz etmişim, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması adına o kararı, itirazı kaldırmış idik. Yani tabii ki biz, burada, netice itibarıyla İnsan Hakları Komisyonu olarak, hak ihlallerinin bir nevi siyasi partilerüstü bir yer varsa böyle bir hak ihlali, buna müdahale etmemiz lazım. Aslında, komisyon olarak, Komisyon Başkanı olarak sizler bu işi ciddi görüp itiraz edilebilirse çok yerinde olur ve hiç olmazsa bu anlamda diğer mahkemelerde gerçekten hukuka aykırı temel hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı şekilde kararların alınmasında caydırıcılık etkisi yaratır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

İhsan Bey...

LEVENT GÖK (Ankara) – Ayrıca kişisel olarak itiraz edeceğim bu karara ama...

BAŞKAN – Kısa kısa hemen arkadaşlar alalım çünkü bizim yürütmemiz gereken bir gündem var. Bununla ilgili hemen usul açısından da görüşlerinizi alalım.

İhsan Bey, buyurun.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de Mahmut Bey'in özrüne katılıyorum. Ben de geç kaldım, özür diliyorum.

Ama bir kısmını, en azından Levent Bey'in söylediklerini dinledim. Arkadaşlar, Türkiye hukuk devleti. Yasamanın görevini kamu kurumu eleştiremez. Denetimi bellidir: Cumhurbaşkanı ve Anayasa Mahkemesi. Mahkemelerin kararında eğer itiraz varsa usulünce itiraz edilir. Biz, Ankara'daki bahsedilen, akşam Genel Kurulda şöyle bir heyecanla yola çıkarak "Ankara'da sıkıyönetim ilan edilmiştir." diyerek söze başladı Levent Bey.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bütün gazeteler de öyle yazdı zaten.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Gazete sizi yönlendirecekse bilmiyorum da beni yönlendirmiyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben dün söyledim, gazeteler bugün yazıyor.

HAMZA DAĞ (İzmir) – O zaman gazeteyi siz yönlendirdiniz.

BAŞKAN – Bir dakika... İhsan Bey konuşuyor.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Şimdi, dolayısıyla arkadaşlar, mahkeme eğer bir karar vermişse gerekçesi nedir, hangi gerekçeyle vermiştir, hangi bilgiye, belgeye dayanarak böyle bir kararı vermiştir, bunu tabii bilmiyoruz ve mahkemelerin kararlarına itiraz yolu bellidir, usulü bellidir. Yani İnsan Hakları Komisyonunun bir mahkeme kararını, bir mahkemeyi muhatap alarak görüş beyan etmesi bana göre usulsüz bir davranıştır. Şahsen değerlendirmem budur. Dolayısıyla bunun burada müzakere edilmesinin uygun olacağı kanaatimde değilim ama kanuna uygundur da mahkeme kararı, temel insan haklarına, hukuka aykırı bir karar vermiş olabilir ve bunun da itiraz yolu zaten açıktır, itiraz edilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Hamza Dağ, buyurun.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Evet, ben de üç konunun üçünde de kısa kısa şeyler söylemek istiyorum.

Hakkâri'de yaşanan olaylarla ilgili bildiğim kadarıyla bayağı uzun bir süreç geçti. Bu konuyla alakalı Meclis gündemi veya komisyonun gündemini belirleme yetkisi Başkana ait ve Başkanlık da şu anda gündemi belirlemiş ve bu konuda gündeme dair hususlarda görüşülmesi gerektiği kanaatindeyim.

Türkiye İnsan Hakları Kurumu Yasa Tasarısı'nda alt komisyon başkanı olarak görev yaptım. O dönemde de ifade ettim. Açıkçası Türkiye İnsan Hakları Kurumuyla ilgili ulusal önleme mekanizması kurulması ve Türkiye İnsan Hakları Kurumuyla eş değer noktada görülmesi o dönemde gündemde değildi çünkü henüz bir senelik süreç. Biz, Türkiye İnsan Hakları Kurumu Yasa Tasarısı'nı

görüşürken o anda bir senelik süreç içindeydik. Yani Ekim 2012'de bunun bitirilmesi lazım, biz ise Mayıs 2012'de kanunu yasalaştırmıştık.

LEVENT GÖK (Ankara) – Üç dört ay var Hamza.

HAMZA DAĞ (İzmir) – O dönemde görüştük. Dolayısıyla o dönemde değildi ama bu konuda Türkiye İnsan Hakları Kurumuyla ilgili yeni bir düzenleme yapılacağını ben farklı bir şekilde, yani gıyaben öğrenmiş vaziyetteyim. Dolayısıyla orada...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir daha söyle misin?

HAMZA DAĞ (İzmir) – Yani burada bir düzenleme yapılması, düzeltme yapılması, yeni bir yasa tasarısı hazırlanması noktasında...

LEVENT GÖK (Ankara) – İnsan Hakları Kurumuyla ilgili.

HAMZA DAĞ (İzmir) – ...Türkiye İnsan Hakları Kurumuyla ilgili bir yasa tasarısı hazırlandığı konusunda bilgim var. Dolayısıyla burada ulusal önleme mekanizmasının sistemi içine konulabilecek bir hâl getirilmeye bu konuda çalışılacak. Dolayısıyla belki bu yasa-tasarı olarak hazırlandı ki özerk bir kuruluş, devletin içinde bir kuruluş olduğu için tasarı olarak gelmesi normaldir- tasarı olarak bize geldiğinde biz de İnsan Hakları Komisyonu olarak bunun üzerinde yine tartışmamızı yapacağız ki, hepimizin malumu olduğu üzere, bu tasarı, Türkiye İnsan Hakları Kurumu Tasarısı Meclise geldiğinin neredeyse yüzde 60' ı değiştirerek komisyonumuzdan çıkmıştır. Bu anlamda da Levent Bey de komisyondaki diğer üye arkadaşlarımız da çok ciddi efor sarf ettiler. İnşallah, yeni tasarıda da yine aynı çalışmalarını yaparız.

Tabii Mecliste çıkan yasalarla alakalı biz dışarıda bir kuruluş değiliz, Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde İnsan Hakları Komisyonu olarak görev yapıyoruz ve bu çıkan yasalarda da kendimiz bizzat buradaki üyeler oy kullanıyoruz. Zaten görüşümüzü oraya dercediyoruz. Yani "kabul" oyu vermiş olduğumuz bir yasayla alakalı kamuoyunda farklı bir şekilde algılanabilecek, gelişkiye düşürülebilecek, tediye, belki de, düşünölebilecek bir şekilde bir konuşma yapmak çok daha mantıklı ki biz bir ihması reyde bulunmuşuz. Bu yasayla ilgili, buradaki birçok arkadaşın bir kısmı "Kabul." demiş, bir kısmı "Ret." demiş. Biz kendi irademizi milletin vermiş olduğu yetkiyle Genel Kurulda açıklamışız. Dolayısıyla bu konularla ilgili İnsan Hakları Komisyonunun bir açıklama yapması bence işin olağan akışına, sistemin olağan akışına, demokratik kuraların olağan akışına aykırıdır diye düşünüyorum.

Dün Genel Kurulda gündeme getirdiniz Ankara Sulh Ceza Mahkemesinin almış olduğu kararı. Açıkçası ben şu ana kadar komisyonda da ve sürekli olarak kamuoyunda çok önemli davalarla ilgili komisyonda vermiş olduğunuz ifadelerde de hep şunları söyledim: "Bizim, dosyayı görmeden, bir kararı görmeden yorum yapmamız çok doğru değil." Şimdi, burada bir karar olduğu söyleniyor, kararın ne olduğunu hiçbirimiz bilmiyoruz. Şimdi usuli bir süreç var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Öğrenmeye çalışalım o zaman.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Öğrenmeye çalışalım. Çok doğru söylüyorsunuz.

Şimdi, usuli bir süreç var. Usuli sürecin ne olduğunu biliyorsunuz. Arama kararı verilmiş. İtiraz edilir, asliye ceza mahkemesi bu konuda bir karar verir. Bir de bunun tabii ki bizim inceleyip "Ya bu konu doğru değildir" veyahut da "Bu kanunda konulmuştur, bu yetki kanunda vardır, dolayısıyla kanunu değiştirmek lazım" diye bir yorum yapmamız gerekebilir ama bizim daha görmediğimiz, ne olduğunu bilmediğimiz, belki sadece kimlik kontrolü olma ihtimali olan -bilemiyorum açıkçası kararı görmediğim için- bir konuda gündem oluşturmaya çalışmak, açıkçası, yine aynı haksız konular üzerinden birtakım sonuçlara gitmek gibi bir anlam ifade eder. Onun için çok doğru olmadığı kanaatindeyim. Siz bu kadar hem Genel Kurulda bu konu üzerinde konuşma yaptınız hem bugün konuşma yapıyorsunuz ama görüyorum ki siz de bu kararı henüz görmemişsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hayır, gördüm ben.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Biraz önce dediniz ki: "Ben kararı bekliyorum, karar gelince itiraz edeceğim." Daha kararı görmemişsiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben kararın gerekçesini aldım Hamza.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Onun için çok doğru bir yöntem değil.

Ben, gündemimizin mevcut hâliyle devamı konusunda, kararım o şekildedir. Teşekkür ederim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Kararın gerekçesi aynen yanımda.

HAMZA DAĞ (İzmir) - Daha karar gelmeden.

LEVENT GÖK (Ankara) – Getirtiyorum, size takdim edeceğim.

BAŞKAN – Bir saniye...

Reşat Bey, buyurun.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sen kararı görmedin ama bu konuda bu kadar konuştuğun.

LEVET GÖK (Ankara) – Karar sende de yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir saniye... Levent Bey...

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Değerli arkadaşlar, İnsan Hakları Komisyonu olarak tabii...

BAŞKAN – Reşat Bey konuşuyor. Lütfen saygı gösterelim arkadaşlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya arkadaşlar, meramını herkes anlatısın.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Mahmut Bey, siz ne yapıyorsunuz şimdi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizi dinliyorum.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Biz sizi hep dinliyoruz zaten, hayatımız sizinle öyle geçti, iki buçuk yılımız.

LEVET GÖK (Ankara) – Ya, dinleyeceksin Hamza.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tamam. Hamza Kardeşim...

Buyurun.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Değerli arkadaşlar, tabii İnsan Hakları Komisyonu olarak olayları yakinen takip etmek gerekiyor. Yani İnsan Hakları Komisyonunun herhâlde görevlerinden birisi de bu olması lazım. Ülkemizde tüm ne oluyorsa insan haklarıyla ilgili, özellikle bunların burada gündeme getirilmesi ve konuşulması gerekiyor.

Şimdi komisyonun gündemiyle ilgili ben de Levent Bey'e katılıyorum. Hakikaten bizler de mademki bizim ismimiz de Kâtip Üye olarak yazıyor, dolayısıyla Sayın Başkanım, komisyonun gündeminde bizlerin de en azından böyle bir genel toplantının öncesinde bir toplantıya çağırılıp veyahut da bilgimiz içerisinde veya herhangi bir şey düşünülüyor mu falan şeklinde değerlendirilmesi nin doğru olacağı kanaatindeyim. Bu zamana kadar yapıldı mı bunlar? Bilmiyorum, ben rastlamadım. Herhâlde bundan sonrasında yapılabilir mi? Onun da bir değerlendirilmesi gerekli diye düşünüyorum.

Tabii, şimdi benim söylemek istediğim, şu anda bildiğiniz gibi 1 milletveklimiz hapiste, Engin Alan hapistedir, İstanbul Milletvekili. Şimdi, bununla ilgili bir İnsan Hakları Komisyonu olarak da bazı şeyler yapılabilir. Ne yapılabilir? Tutuklu olan diğer milletvekillerinin hepsi dışarı çıkmış olduğuna göre, bir şekilde bir formül bulunarak çıkartılmış olduğuna göre Engin Alan'ın hâlâ orada yatmış olması, Türkiye Büyük Millet Meclisi için bence büyük bir üzüntü kaynağı olmalıdır veyahut da bununla ilgili ne yapılabilir şeklinde bir düşünce olmalıdır diye düşünüyorum. En azından İnsan Hakları Komisyonu olarak da bununla ilgili bir araştırma mı yapılabilir veya başka bir şey gündeme mi getirilebilir? Bunun da özellikle gündeme getirilmesini ben arzu ediyorum.

Diğer bir konu da -Sayın Başkanım, içeride de söyledim ben size- şu anda Doğu Türkistan'da insan haklarıyla ilgili olarak çok ciddi sıkıntılar var, problemler var. En azından bizim buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisinden İnsan Hakları Komisyonu olabilir veya başka bir şekilde olabilir. Oranın ziyaret edilmesinin, oradaki insanların yaşam şartlarının değiştirilmesinde çok farklı bir şekilde etkisi olacağı kanaatindeyim. Bu yönde olarak da komisyonumuzun biraz daha aktif olmasını, en kısa zamanda oranın ziyaretinin oluşturulması noktasında da çalışmaların bir yere getirilmesini bekliyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Murat Bey...

MURAT BOZLAK (Adana) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Levent Bey'in gündeme alınmasını istediği üç konunun da gerçekten komisyonumuz tarafından gündeme alınıp incelenmesi gerektiği kanaatindeyim.

Gerçekten Ankara'da bir mahkeme, sulh ceza mahkemesi, Ankara'nın 6 ilçesinin aranması doğrultusunda bir karar vermişse, bu ciddi anlamda bir insan hakları ihlalidir, vahimdir. Bizim buna karşı işte "Türkiye bir hukuk devletidir. Biz karışamayız. İnsan Hakları Komisyonunun görevi dışında kalıyor." gibi bir yaklaşım içerisinde bulunmamız doğru değil.

Bu özellikle şöyle ilgili bir konuyu belirtmek istiyorum. Yüksekova'da -Levent Bey de belirtti- 3 insanımızın ölümüyle sonuçlanan olaylar meydana gelmişti. Aradan epey zaman geçti. Levent Bey'in verdiği bu konudaki önerge bugüne kadar da gündeme alınmamış. Bunun ciddi bir eksiklik olduğu kanaatindeyim. İnsan Hakları Komisyonunun bu tür vahim olaylara anında müdahale etmesi gerektiği kanaatini taşıyorum. Yalnız özellikle doğu ve güneydoğuda sadece ilk defa meydana gelen olaylar değil, Yüksekova'da ilk defa 3 kişi haksız hukuksuz yere katledilmiş değil. Dünya kadar insan katledildi ve bu katliamların artık son bulması için, orada devam eden sürece son verilmesi için, barışın sağlanması için bir çözüm komisyonu oluşturulmuştu Parlatmentonun gündemi...

BAŞKAN – Önerilmişti.

MURAT BOZLAK (Adana) – Evet, önerilmişti.

Ne yazık ki MHP ve CHP bu komisyona üye vermediler. Yani orada barış sağlanmadığı sürece, savaş devam ettiği sürece bu tür olayların da meydana gelmesi kaçınılmazdır. Umuyorum Cumhuriyet Halk Partisinin bu konudaki yaklaşımı böyle bir siyaset malzemesi yapma noktasında değildir. Eğer böyle bir yaklaşım varsa, bunu doğru bulmadığımızı çiziyorum, ama özde, iyi niyetle yapılmış bir yaklaşım olarak değerlendirerek bunların gündeme alınması gerektiği düşüncesindeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Pakdil...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Konularla ilgili olarak arkadaşlarımız gerekli görüş ve düşüncelerini açıkladılar. Ben sadece Reşat Bey'in Doğu Türkistan hatırlatmasıyla ilgili olarak şunu bir hatırlatmak istedim: Bu Orta Afrika'da, özellikle Fransa'nın ordu birlikleri falan gönderdi oraya ve oradaki milis, yerli güçlerin bir kısmı da silahlandırıldı ve orada ciddi anlamda bir Müslüman katliamı var. O insanlar oralarda öldürülüyor, yakılıyor. Bu konuda Dışişleri Bakanlığımızla da temasta bulunulabilir, görüşülebilir. Yani bu konu nedir, ne değildir, bizim basındaki, medyadaki bildiklerimizin dışında herhangi bir husus var mı, yapılacak olan bir konu var mı? Onu bir hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, tabii, İnsan Hakları Komisyonu olarak ben de bu komisyonun böyle harıl harıl, harıl harıl çalışmasını istiyorum ancak bir, Meclis'in takvimi var, böyle bir sıkıntımız var; iki, bakın, burada toplantıyı biraz önce zor açtık, böyle bir sıkıntımız var. Alt komisyonlar kuruyoruz hadi çalışın diye, üretin diye söylüyoruz, bir süre sonra arkadaşlarımızın heyecanı kaçıyor, biz alt komisyonu oluşturmakta bazen zorlanıyoruz.

Gündem belirleme konusuna gelince, burada biten bir iş var. Bu biten işin artık çıkması için aldığımız bir karar bu. Yani şu alt komisyon raporunu ortak hazırlamışsınız. Biliyorsunuz daha önceden Rize'ye, Trabzon'a cezaevleri alt komisyonumuz gitti, raporunu yazdı ve bugün gündeme alınıp bir an önce bunun çıkarılması gerekir.

Daha önceki yıllarda veya aylarda bizim kurduğumuz alt komisyonların birçoğu ortak önergelerle kurulmuş. Yani diyelim ki biraz önce bahsettiği Sayın Reşat Bey'in Doğu Türkistan'la alakalı bir inceleme başlatım diye hem Milliyetçi Hareket Partisinin hem CHP'nin belki de diğer arkadaşlarımızın da önereleri var, engelli haklarıyla ilgili ortak kurmuşuz, Uludere'yi ortak kurmuşuz, kadına yönelik şiddetle ilgili alt komisyonu ortak kurmuşuz. Dolayısıyla yani burada ali kıran baş kesen değiliz arkadaşlar. Yani siz de öneriyorsunuz, diğer partiler de öneriyor. O önerileri süzerek gündem belirlemeye çalışıyoruz. Şu anki gündem de gene ortak kurduğumuz bir alt komisyonun yaptığı çalışmanın ürünüdür görüşmek üzere kurmuşuz.

Yoksa, elbette, ben istiyorum ki bu komisyon çok daha fazla çalışsın, buna çok daha fazla vakit ayırabilecek arkadaşımız bize bunu taahhüt ederse, çok fazla alt komisyon kurarız. Ben bu konuda inanın çekinmem. Ama işte göçmen alt komisyonu var, şu anda aktif, cezaevi alt komisyonumuz var, öbür taraftan mağdur hakları alt komisyonu var, toplamakta zorluk çekiyoruz.

Kaç kişiyle toplandınız geçen günler?

HAMZA DAĞ (İzmir) – 3 kişiydi daha sonra tek kişiyle kaldı.

BAŞKAN – 2 kişiydi. Bazen buraya misafirlerimizi davet ediyoruz, inanın uzmanları diziyorum şu masanın etrafına ki boş gözükmessin diye arkadaşlar.

Yani şöyle: Gündemde flaş olan konuları inceleyelim ama mağdur hakları gibi bütün Türkiye'yi ilgilendiren bir konuda "Biz gelmeyiz, biz katılmayız siz yapın bu işi..." Bu da çok uygun bir şey değil.

Dolayısıyla çalışmalar taahhüt ediliyorsa, her türlü komisyonu biz burada kurabiliriz, benim hiçbir şeyim yok. Ama şu anda şu gündemimizi bitirmek zorundayız biz. Dolayısıyla başka bir zaman bunları elbette görüşebiliriz.

Ben şimdi...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir cümle istiyorum...

BAŞKAN – Evet, bir cümle alayım ve oylamaya geçeceğim arkadaşlar.

LEVENT GÖK (Ankara) – Burada, tabii, bir işleyiş... Örneğin ben bu önergeyi vermişim. Bu önerge ne oluyor? Tozlu raflarda mı kalıyor, önünüze gelmiyor mu?

BAŞKAN – Yok, geliyor bana.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sıkıntı orada. Yani bunun alınmasını ben önemsedim.

Ayrıca, elbette biz de komisyonlara verdiğimiz arkadaşlarımızın ciddiyetle takip etmesinden yanayız, bu konuda devamsızlığı olan arkadaşlarımızı uyarmak da bizim parti olarak da kendi açımızdan görevimizdir.

Az önce bir şey söylediniz, bir açıklama yapmanızı bir konuda rica edeceğim Sayın Başkan, toplantıya geçmeden önce.

Dün Uludere’den gelen 4-5 tane aile beni ziyaret etti iki buçukta. Tam da saat veriyorum. Fazla da oturamadılar. Saat üçte de sizi ziyaret edeceklerini ifade ettiler. Daha sonra, üçü geçtikten sonra, ben Medise giderken bir telefonla aradılar ki, dediler ki: “Ayhan Bey, bizi kabul etmedi. Dışarı çıkarttı.” Aranızda bir sıkıntı mı yaşandı? Yani ben olayı bilmiyorum. Sizden bir açıklama rica ediyorum. Ne oldu efendim?

BAŞKAN – Ben yaşanan olayları dobra dobra anlatan ve bu zamana kadar da hiç de böyle sağa sola eğerek bükerek de konuşan bir adam değilim.

Ben bu arkadaşlarımıza randevu vermişim. Bunlara değer vermişim. Bakın, bunlara saygı göstermişim. Kapıdan girdiler, “Hoş geldin.” dedim, elimi uzattım, ellerini vermediler. Masanın burasına davet ettim, dediler ki: “Biz masanın karşısında oturacağız, siz de burada oturacaksınız.” Böyle bir anlayış, böyle bir tarz devlet katında, millet katında veya bizim geleceğimizde, örfümüzde var mı arkadaşlar? Ben ondan sonra dedim ki: “Siz böyle bir yaklaşım tarzı gösterirseniz sizinle nasıl bir konuşma yapacağız, nasıl bir toplantı yapacağız? Buyurun o zaman, toplantı bitmiştir.” dedim, ben odama geçtim onlar dışarı çıktılar.

Olay bu olmuştur arkadaşlar.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, bana da aynen böyle naklettiler. Yani işin doğrusunu öğrenmek istedim ama.

Sayın Başkan, şimdi, tabii, buraya gelen aileler...

BAŞKAN – Şimdi arkadaşlar, oylamaya geçiyoruz.

LEVENT GÖK (Ankara) – ...bir acılı aile bunlara biraz daha toleranslı davranmak hepimizin ayrıca da bir vicdani görevi.

İHSAN ŞENER (Ordu) – Acılı bir ailenin böyle bir protesto hakkı var mı?

LEVENT GÖK (Ankara) – Protesto hakkı olarak bilemiyorum.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Sadece sizle değil, ben de görüştüm.

LEVENT GÖK (Ankara) – Burada olan bir olayı Başkanımız zaten açıkça anlatıyor. Yani ben de şunu öneriyorum: Ne olursa olsun nihayetinde acılı ailelerdir.

BAŞKAN – Ayhan Sefer Üstün olarak ve Komisyon Başkanı olarak ben her zaman o aileleri baş tacı etmişimdir. Aileleri her zaman kapıdan...

LEVENT GÖK (Ankara) – Mümkün olduğu kadar tolerize etmek gerekiyor.

BAŞKAN – Levent Bey, daha önce kapıdan karşılamış, bütün Medisi gezdirmişimdir. Bütün randevuları almışım daha önceden. Şimdi böyle bir insana...

LEVENT GÖK (Ankara) – Onlar da böyle üzüntüyle ayrılmışlar.

BAŞKAN – Böyle bir insana böyle bir muamele yapmaları beni üzmüştür.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben daha tolerize edilebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar, şimdi Levent Bey’in Hakkâri’yle ilgili gündeme alma önerisini oylayalım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Ulusal önleme mekanizmasının İnsan Hakları Kurumuna verilmesi hususunun gündeme alınmasını kabul edenler...

LEVENT GÖK (Ankara) – Hamza Bey’in söylediğine göre bir cümle de ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Yok, oylayalım da.

...Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Yine, gündemdeki İnternet yasası gibi hususların gündeme alınmasını kabul edenler...

LEVENT GÖK (Ankara) – İnternet ve diğer yasalar...

BAŞKAN – Diğer yasalar...

Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir arkadaşlar.

Şimdi, gündeme geçiyoruz.

Başkan vekili seçimi var ama başkan vekili seçimi için burada özel bir karar yetersayısı istiyor kanunumuz, dolayısıyla diğer maddeye geçeceğiz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Ben yeterim...

BAŞKAN – 14'le toplanmamız lazım. Gerekirse bunu öğleden sonraya da bırakabiliriz.

3'üncü maddenin görüşmelerine geçiyoruz.

Ayşe Hanım, siz bir bilgi verecek misiniz?

AYŞE TÜRKMENOĞLU (Konya) – Evet Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle hepinize saygılar sunuyorum.

Cezaevleri alt komisyonu olarak Rize Kalkandere, Trabzon Of Cezaevine ve Trabzon E Tipi Cezaevine gittik, orada incelemelerde bulunduk. Sayın Reşat Doğru Bey ve Kerim Yıldız ve benden ve Murat Bozlak' tan teşekkür eden bir heyetle gittik. Orada daha önce Komisyonumuza iletilen çeşitli şikâyetler vardı. Bir de milletvekillerimizin de "Karadeniz'de incelemelerde bulunalım." talebi vardı, özellikle Reşat Bey bu konuda talepte bulunmuştu. Bu nedenle o bölgeye gittik ve incelemelerde bulunduk.

Tabii, ben raporu uzun uzun anlatmak istemiyorum. Bütün milletvekillerimizin önünde rapor var. Daha detaylı bir şekilde raporun ön sayfalarında incelediğimiz hususlar var. Ben sadece sonuç kısmını sizinle kısaca paylaşmak istiyorum.

Ziyaret edilen hiçbir kurumda infaz koruma memurlarının kötü muamelede bulunduğu iddialarına yer verilmemesi memnuniyetle karşılandı çünkü buna da biz maksimum özeni gösteriyoruz. Özellikle Antalya E Tipi Kapalı Cezaevinde bu tip şikâyetler çok yoğun ama Rize Kalkandere, Of ya da Trabzon E Tipi Kapalı Cezaevinde hiçbir şekilde infaz koruma memurlarıyla ilgili kötü davranış şeklinde bir iddiaya, en azından görüştüğümüz mahpuslar açısından rastlamadık.

Trabzon E Tipi Kapalı Cezaevi infaz kurumundaki hasta mahpuslar koşuşuna sunulan imkânlar oldukça yetersiz görüldü. Buradaki hastaların şartlarının düzeltilmesi veya daha iyi imkânlar sunulabilecek kurumlara nakledilmesi, hastaneler ya da bu şekilde hasta koşullarının iyi olduğu cezaevlerine ve iyi bakımın yapılabildiği cezaevlerine nakledilmesi çok önemli ama bir taraftan şunu da özellikle sizinle de paylaştık Sayın Başkanım: Cezaevlerindeki hasta mahpuslarla ilgili prosedürün biraz daha seri işlemesi noktasında bizim de bazı mekanizmaları devreye geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Mahpusların ailelerinin ikamet yeri ve çevresinde barındırılmayı talep ettiği görüldü. Bu, özellikle Van depreminde cezaevinin yıkılmasından sonra Van'dan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan birçok mahpusun Rize ve Trabzon'a gönderildiği görüldü. Bunların talebi "Kendi ailelerimizin bulunduğu yerlere yakın yerlere nakledilmeyi istiyoruz." dediler. Biz bu talebi son derece insani bulduk ve yeni yapılan ceza infaz kurumlarına gerçekleştirilecek nakillerde öncelikli olarak cezalarını ailelerinden uzakta infaz edenlerin durumunun dikkate alınması gerektiğini düşündük, hepimiz arkadaşlarla konuştuk. Bu konuda da raporumuza bunu serdettik. Bu hususlarda Adalet Bakanlığınca çalışmalar yapıldığı ve çok kısa bir süre içerisinde Rize ve Trabzon illerinden Van'da yeni inşa edilen kuruma nakillerinin başlanacağını öğrenildiğini sizlerle paylaşmak istiyorum. Van'daki cezaevi bitmiş ve buradaki o talep eden mahpuslar o tarafa gönderilecekler.

Yine, Trabzon Of K1 tipi ceza infaz kurumunun şartları tarafımızca son derece olumsuz olarak bulundu. Bir odada 28 kişiye yakın sanırım... Öyleydi değil mi Murat Bey, 28 kişi falan vardı.

MURAT BOZLAK (Adana) – Kalabalıktı ama keyifleri yerindeydi.

AYŞE TÜRKMENOĞLU (Konya) – Onların şikâyetleri yoktu, biz biraz yetersiz bulduk. Mahpusların şikâyetleri yoktu ama diğer cezaevi şartlarına bakacak olursak oradaki imkânların yetersiz olduğunu gördük ama onlar kendilerini biraz daha yarı açık cezaevi gibi gördükleri için çok da şikâyetçi değillerdi, onu söylemem gerekiyor.

Yine, ceza infaz kurumlarının inşasında engelli bireylerin düşünülmesi hususunu daha önceki raporlarımızda da belirttik. Özellikle Trabzon Cezaevinde hasta mahpusların kaldığı koşuşun avluya açılan kısmına merdivenle iniliyor ve tekerlekli sandalyede bir mahpus gördük, iki bacağı da yoktu.

Yine, ayakta duramayacak şekilde mahpuslar vardı. Onların avluya çıkıp hava alma şansları sıfır yani yok. Bu noktada özellikle yani bizim tespitimizden de önce ceza ve infaz kurumları genel müdürlüğünün bu tip düzenlemeleri tüm cezaevlerinde ivedilikle yapması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, mahpusların mevzuat değişikliği ve haklarına ilişkin bilgilendirilmeleri bizce de önem arz ediyor. Özellikle bu konuda sürekli talepleri var. Tabii, biz bunu cezaevi yönetimine söylediğimizde "Cezaevine giren her mahpusa biz cezaeviyle ilgili el kitapçığı veriyoruz hak ve yükümlülükleri ve yönetmelikle ilgili." diye söylüyorlar ama muhtemelen o girişlerdeki psikolojik travma ve sonrasında yaşadıkları, ya unutuyorlar ya kaybediyorlar biliyorum ama güncellenmesi gerekiyor ve duvarda en azından asılı olması gerekiyor. Bunu biz cezaevi ve infaz kurumları müdürleriyle de gördük.

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna din görevlisinin haftada bir gün bir saatliğine geldiği mahpuslar tarafından belirtildi. Bu sürenin artırılması özellikle mahpuslarca talep edildi. Dinî ihtiyaçların karşılanmasının ıslah faaliyetlerine olumlu etkileyebileceği de tarafımızca da değerlendirildi. Bu özellikle onlardan gelen bir talepti, onun altını çizmem gerekiyor.

Az sayıda kadın mahpus barındırılan pek çok ceza infaz kurumunda gözleendiği üzere Rize ve Trabzon'daki kadın mahpuslara sunulan kurs, sosyal faaliyet türü olanaklar yok denecek kadar az. Çünkü bu cezaevleri erkeklere göre dizayn edilmiş, kadın mahpus sayısı çok az. Dolayısıyla kadın mahpuslar orada hiçbir sosyal faaliyete katılmıyor. Bunu yine biz cezaevi yönetimiyle paylaştık. Sosyalleşmesine ve ıslahına hizmet edecek faaliyetlerin ivedilikle hayata geçirilmesini talep ettik cezaevi yönetiminden. Onlar da bize "Halk eğitimden de bu konuda destek alabiliriz, bu sorunu aşabiliriz." dediler.

Yine, ziyaret edilen kadın ve çocuk koşullarında televizyon ve buzdolabı eksikliği gibi yerel imkânlarla kısa zamanda çözülebilecek sorunlar gözleendi. Bunlar daha önce de sizinle de görüştük, arkadaşlarla da görüşmüştük, yerel dinamiklerle ve insan haklarını izleme kurullarınca yerine getirilebilir. Birçok yerde bu tip eksiklikler dışarıdaki çeşitli dernek, sivil kuruluşlar tarafından temin edilebiliyor.

Özellikle Trabzon'da yeni inşa edilecek ceza infaz kurumunun şehirden 70 kilometre uzaklıkta olacağı bilgisi edinildi. Mesafenin uzaklığı kurum personeli ve ceza infaz kurumunu ziyaret edecekler açısından son derece sorun yaratacak düzeyde diye belirtildi bize. Ayrıca, hastanelere ve mahkemelere yapılacak nakillerde zaman ve kaynak israfı olacağı da yine özellikle cezaevi yönetimleri tarafından da ifade edildi. O nedenle, inşaat yerinin gözden geçirilmesi gerektiği talep edildi. Bununla ilgili ben Trabzon millîetvekilleriyle görüşüm. Fakat söyledikleri şu: "Karadeniz'de bu çapta, bu büyüklükte bir arazinin, arsanın bulunması söz konusu olamıyor ancak orada bulabildik." dendi. Böyle bir coğrafi anlamda da zorluğu var.

Bunlara ek olarak yapılacak inşaatlarda Karadeniz Bölgesi'ndeki iklimsel koşulların göz önünde bulundurulması özellikle önem arz etmekte. Bu sadece Karadeniz için değil, doğu, güneydoğu, güney illerimizde de iklim koşullarına göre aslında tekrar belki gözden geçirilmesi gerekiyor. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki açık spor sahasında su baskını yaşanmış, bunu gördük ve günlerce gitmiyor ve dolayısıyla spor yapamıyordu mahkûmlar, bundan şikâyetçilerdi.

Yine Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki eş görüşmesi sayısının oldukça düşük olduğu gözleendi. Rize Kalkandere'de bunun makul seviyede olduğu görüldü ama Trabzon'da gerçekten çok azdı ve biz o görüş odalarına gittik. Kurumun fiziki şartlarının uygunluğu ve mahpusların bu konudaki talepleri de düşünülürken sorunun biraz da idari uygulamalardan kaynaklandığı aklımıza geldi bizim. Bu konuda da biz cezaevi yönetimiyle yine görüştük, özellikle bu aile görüşmelerinin daha sıklıkla yapılması noktasında talep edenlere ve şartları müsait olanlara sunulması gerektiğini belirttik.

Trabzon'da kapasiteyi fazlasıyla aşan iki açık ceza infaz kurumu bulunması ve hastanelere gerçekleştirilen sevkler nedeniyle personel sıkıntısı yaşadığı söylenildi. Bu sorunun giderilmesi ve Türkiye genelinde personel sayılarında yaşanan orantısızlığı önlemek için kalıcı çözümlerin üretilmesi gerektiği tarafımızca tespit edildi. En çok gittiğimiz cezaevlerinde personel eksikliği şikâyetleri gündeme geldi. Bu hastaların sevklerinde yine jandarmanın eksikliği, hastaların sevklerinde, hastaların ivedilikle tedavilerinde de önleyici anlamda oluyor. Bu konuda da, hem İçişleri Bakanlığımızla hem bir taraftan da hastaların birçok yerde tedavi yapılırken kelepçelerinin açılmadığı, doktorlar tarafından kelepçeli olarak muayene edildikleri noktasında şikâyetleri var. Bu konunun da doktorlarının inisiyatifinde olduğunu öğrendik biz. Bu konuda Sağlık Bakanlığıyla da gerçekleştirilecek görüşmelerle, tabii ki doktorlarımızın da güvenliğini tehdit etmeyecek şekilde önlemlerin alınması gerektiğini düşünüyorum.

Benim söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Murat Bey...

MURAT BOZLAK (Adana) - Sayın Başkan -gündeme geçmeden önce- daha önce Cezaevleri Alt Komisyonu olarak Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki incelemeye ben de katılmıştım, heyette bulunmuştum. Rapor hazırlandığı zaman ben yurt dışındaydım. Dolayısıyla, muhalefet şerhi de veremedim. Raporda benim doğru bulmadığım bir, iki nokta var, sadece tutanaklara geçmesi açısından belirtmek istiyorum.

Raporu bir bütün itibarıyla incelediğimiz zaman sanki rapor yani çocukların durumunu, oradaki yaşamlarını incelemekten ziyade infaz koruma memurlarını koruma raporuna dönüşmüş âdeta. Şimdi, bir, iki cümleye değinmek istiyorum. Deniliyor ki: "İşte, şu şekilde olay oldu. Bütün bu saldırılara karşın infaz koruma memurları soğukkanlı davranmaya çalıştı." Yani infaz koruma memurları bu rapora göre hiçbir şey yapmamışlar, soğukkanlı davranmışlar, çocukları yatıştırmaya çalışmışlar, çocukları dövmemişler, hakaret

etmemişler. Artı, bir yerde de deniliyor ki: "Olayda infaz koruma memurları tazyikli su kullanmışlar çocuklara karşı, ayrıca yangın tüpüyle de müdahale etmişler. Ancak çocukların yukarıdan attığı dolap benzeri ağır bir cismin yangın tüpünü ezdiği ve patlamasına sebep olduğu gözlemlenmiştir."

Şimdi, biz önce çocukları dinledik, daha sonra da gittik, kameralardan görüntüleri izledik. Çocuklar yaptıklarını da yapmadıklarını da çok samimi bir biçimde anlatıyorlar. Şunu söylediler, dediler ki: "Biz iki, üç yıldır idareyle vardığımız anlaşma sonucu bu koşullarda -siyasi tutuklular bunlar, çocuklar ama kendilerini siyasi tutuklu olarak görüyorlar- idare bizim sayımımızı yaptığı zaman geliyorlar, infaz koruma memurları bakıyorlar, biz koşuştta 4 kişiyiz, bizi görünce çıkıp gidiyorlardı. Ama o gün, olayın olduğu gün geldiler, askerî sayım istediler bizden. 'Sıraya dizilin. Bir, iki, üç, dört, beş, son.' diye de noktalaman gerekiyor, en sondaki 'Son.' demezse tekrar ettiriyorlar." Çocuklar itiraz ediyorlar. Birisi yukarıda "Ben hastayım." diyor. "İn aşağıya." diyor, inmiyor. Koşuştun içerisinde 4 kişi var. 4 kişiyi gördükleri hâlde "Sıraya dizilin." diyorlar. Çocuklar dizilmeyince bu sefer hakaret ediyorlar. Genç çocuklar, 16-17 yaşında. Çok ağır hakaretlerde bulunuyorlar, annelerine, şeylerine küfür ediyorlar. Küfür edince çocuk dayanamıyor, bir kafa atıyor. Kafa atınca o kafa attığı gardiyan yere düşüyor. Ondan sonra karşılıklı birbirlerine giriyorlar. Videodaki görüntü bu. Sonra, diğer ek kuvvet geliyor, 20-25 kişilik, çocukların anlatımına göre. İnfaz koruma memurları geliyorlar, müdahale ediyorlar. Önce o 4 kişiyi alıyorlar, daha sonra karşı koşuştta geçiyorlar. O karşı koşuştta da çocuklar barikat kuruyorlar. Kendilerine, onlara da gidileceğini gözlemliyorlar, barikat kuruyorlar. Onları alabilmek için; bir, su sıkıyorlar, zaten bunu kendileri de söylüyor. İki, yangın tüpünün patladığı söyleniyor.

Şimdi, bu yangın tüpünü, siz yangın çıktığı zaman bunu sıkıldığınızda havayla olan irtibatını kesiyorsunuz cismin. Dolayısıyla, yangın havayla orada irtibat kesildiği zaman söner. Şimdi, insana sıkıldığınız zaman insanın havayla olan şeyini kestiğiniz zaman yangın sönmez, insan ölür. Yani bu cidden bir direkt öldürmeye tam teşebbüstür ama sonuç itibarıyla, gittiğimizde bu biraz tek taraflı anlatılmış. Ben bunu doğru bulmuyorum. İnfaz koruma memurları olaydan sonra da çocukları almışlar, muayeneye götürüyorlar. "Yumuşak oda" dedikleri bir yerde... Çocukları önce dövüyorlar, sonra yumuşak odaya alıyorlar. Orada uzun süre bekletiyorlar, arkasından da sabahleyin 8 kişinin 4'ünü İzmir'e, 4'ünü de İstanbul'a gönderiyorlar. Biz gittiğimizde o dövülen çocuklardan 3 kişi kalmıştı. Bunun böyle olduğu kanaatini taşıyorum ben.

Şimdi, demin Sayın Türkmenoğlu anlattı, doğru. Genel itibarıyla ben bir, iki ilavede bulunmak istiyorum. Gittiğimiz Trabzon Cezaevinde Semerkand dergisiyle Sızıntı dergisini, bol miktarda gelen bütün dergileri bütün koşullara dağıtıyorlar. Bunlar tarikatların şeyleri, biri cemaatin, biri de zannedersenem, yanlış değilse menzil çevrenin denetiminde olan bir dergi ve bu resmî yazıyla, cezaevi idaresinin aldığı kararla tüm koşullara...

LEVENT GÖK (Ankara) – Birisi Sızıntı. Ötekisi neydi?

MURAT BOZLAK (Adana) – Semerkand dergisi, bir de Sızıntı dergisi.

Bundan şikâyetler vardı. "Bizim istediğimiz dergilerimiz, kitaplarımız bize verilmiyor ama bunlar bedavadan bize dağıtılıyor, 'Okuyun.' deniliyor."

Şimdi, Sayın Başkan, bir diğer şey: Şu ana kadar biz Cezaevleri Alt Komisyonu olarak 15'in üzerinde cezaevine gittik, incelemede bulduk. Aslında bütün sorunlar ortak ve bunun ortak olmasının nedeni de merkezî bir kararla Türkiye'deki cezaevleri yönetiliyor. Benim kanaatim bu. Bir yönetmelik var, Türkiye cezaevlerinin tamamında aynı yönetmelik uygulanıyor. Şimdi, ufak tefek farklılıkları oradaki memur biraz "İşte, ben iyi memurum. Ben devletin has adamıyım." gibi bir kanaati nedeniyle farklı görebiliyor ama her yerde aynı şey var.

En çok ortak olarak şey ettiğimiz şikâyetlerin birincisi: İçeri girerken yapılan çıplak arama veyahut da bir diğer deyişle "ince arama" dedikleri bir şey. Burada insanlar çırlıçıplak soyuluyor. Yani bazen sadece külotla bazen de tamamen çıplak bırakılıyor ve bir de "ıkın" diye oturtulup kaldırılıyor. En büyük şikâyetlerden bir tanesi bu. Aynı şeyin benzeri ziyaretçilere de yapılıyor. Antalya E Tipi Cezaevinde bir tane mahkûm "12 yaşındaki kızımın benim ziyaretime gelmesini artık istemiyorum çünkü o aramadan dolayı hicap duyuyorum." diyordu. Benzer şikâyetleri başka cezaevlerinde yatan babalar da yaptılar, söylediler, "Biz çocuklarımızın, kızlarımızın bizi ziyarete gelmesini istemiyoruz." şeklinde. Bu cezaevlerinin temel sorunlarından bir tanesi bu.

Bir diğer şey, sevkler, son derece her gittiğimiz yerde dile getiriliyor. Bunlar da özellikle siyasi tutuklu ve hükümlüler. Örneğin Mardin'den Tekirdağ'a gönderilmişler, Mardin'den Trabzon'a gönderilmişler, Mardin'den Rize'ye gönderilmişler, Van'dan gönderilmişler, Hakkâri'den gönderilmişler. "Ailelerimiz fakir, çoğu zaman gelebilecek imkâna sahip değiller. Artı, bir de bizim bulunduğumuz yerlerde yani Hakkâri'de olsak daha çok akrabamız bizi ziyaret edecek. Bundan da yoksun kalıyoruz." Sevkler

konusunda çok ciddi bir şikâyet vardı. Sayın Türkmenoğlu belirtti, bu Van depreminden dolayı birçok kişi topluca gönderilmiş, hâlâ cezaevi yapılmadığı için bekliyorlardı. Onların ciddi bir şikâyeti vardı.

Bir de ağır hastaların durumu... Ölüm döşeğinde olan kişiler var. Adli tıp kurumundan ciddi şikâyetler var. Adli tıp kurumu normal şehir hastanelerinin verdiği, tam teşekküllü hastanelerin verdiği raporlara rağmen birçok kişiye tahliye edilmesi gerektiği doğrultusunda rapor vermiyor. Biz bunu gözlerimizle gördük. Adamın kimsesiz yani yanında bir bakıcı olmadan ayakta duracak hâli yok. Yatakta, vatandaşın birisi Allah rızası için bakıyor ama adli tıp rapor vermiyor, "Hayatını orada devam ettirebilir." diyor. Dolayısıyla, adli tıp kurumuyla ilgili çok ciddi şikâyetler vardı.

Bunun ötesinde adli tıp kurumunun verdiği rapora rağmen bir de güvenlik nedeniyle salıverilmeyenler var. Mersin'de olmuş böyle bir olay. Adama adli tıp rapor veriyor ama güvenlik gerekçesiyle "Bu çıkarsa sağa, sola zarar verir." diye tahliyesine karar verilmemiş. Bu konuda bir ciddi şey var. Hastalananlar, özellikle dıştan dolayı hasta olanlar doktor konusunda şikâyetçilerdi. "Tedavimizi çok geç yaptırıyoruz. Çoğumuzun dişi ağrıyor. Hastaneye sevk kararımız veriliyor ama biz gidene kadar dişimizin ağrısı kendi kendine geçiyor." diyor. Yani, böyle bu şekilde de tedavi olduğumuz vaki oluyor." Şeye de sordüğümüz zaman "Jandarma yeterli değil." diyorlar kurum yetkilileri. "Jandarma olmadığı için de gönderemiyoruz." diyorlar. Onlar da bu konuyu kabul ediyorlar.

Diğer konular zaten raporumuzda da belirtilmiş.

Benim kısaca söyleyeceklerim bunlar.

Bir şey daha söyleyeyim: Yani "Çok da imam isteniliyor." denildi, bir yerde 1 kişi söyledi. Yani "İmam geliyor mu?" diye sorduk. "Allah razı olsun geliyor, bize bir şeyler anlatıyor, gelmesinde de fayda görüyoruz." dedi ama bir yerde söylendi yani böyle "Aman, imam gönderin bize." diyen çok kimse yoktu.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, burada arkadaşlarımız not iletiler. Sanırım, zaten basın da duymuştur ama Hepatit B hastalığı olduğu iddia edilen Fatih Hilmioğlu tahliye olması yönünde karar vermiş Anayasa Mahkemesi. Sevindirici bir gelişme. İnşallah, diğer hastalar için de aynı gelişmeler yaşanır.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Sevindirici, ondan daha kötü durumda olanlar...

MURAT BOZLAK (Adana) – Ondan 1 kat kötü durumda olanlar var. Demek ki sahipli olacaksınız, sahipsiz olduğun zaman...

BAŞKAN – Ben onu diyecektim...

MURAT BOZLAK (Adana) – Sahipsiz olduğun zaman olmuyor.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Mecliste bağırın olması lazım.

MURAT BOZLAK (Adana) – Yani, ben adamın çıkmasından yanayım, çıktığına seviniyorum ama...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Tamam, görüştük, geçen hafta görüştük kendisiyle de, o yüzden.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani, birbirlerini kıyaslamak yanlış.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Hayır, kıyaslamayalım. Daha kötü durumda olanlar da çıksın inşallah.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu durum, gayet tabii doğal olarak da bizim temennimiz olabilir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tamam.

Şimdi, burada adli tıpta bir sorun olduğunu ben de hissediyorum yani isterseniz, cezaevi alt komisyonu, zaten önümüzde seçim olduğu için, başka yakın bir inceleme yapmasını dışarıda, adli tıptan falan uzmanlar çağırın. Bu süreç nasıl işliyor, niye bu kadar geç işliyor, buna bakalım çünkü adli tıp raporları gelmeden ne mahkemeler karar verebiliyor ne de Sayın Cumhurbaşkanımız ola ki böyle bir takdir kullanacaksa kullanabiliyor.

Bu bakımdan, bu adli tıp sürecinin biraz daha hızlanması gerektiği kanaatindeyim. Bence çağırın adli tıp yetkililerini, bu şekilde burada biraz dinleyelim.

MURAT BOZLAK (Adana) – Sevkleri ne yapacağız Başkanım? Sevkler, en büyük şikâyetlerden birisi sevkler.

BAŞKAN – Şimdi, Van'da böyle bir sorun var.

MURAT BOZLAK (Adana) – Van değil sadece. Van sadece şeydi, deprem nedeniyle.

BAŞKAN – Bittiğini biliyoruz ama diğer yerlerde sevkler şöyle, bakın: Biz Şanlıurfa'ya gitmiştik. Şanlıurfa'da -Mahmut Bey de oradaydı- sıkışıklıktan dolayı insanlar neredeyse birbirini yaktılar. Orada 14'e yakın insan yandı, yanarak öldü. Biz oradan çıktık, Valiliğe geldik, bir kadıncağız -70 yaşında- önümüzü kesti, diyor ki: "Benim oğlum Kastamonu'da, getirin buraya." Diyorum: "Burayı

görmüyor musunuz? Burada insanlar birbirini yakıyorlar neredeyse sıkışıklıktan.” “Yanarsa burada yansın.” diyor. Şimdi, böyle bir şey var.

Öbür taraftan da, diyelim ki, İzmir’de, İstanbul’da Silivri’de hâlâ üçte 1 kapasite azlığı var diyelim. Yani, öbür tarafta sıkışıklık varken, diğer taraftan da rahat bir ortamda kalacaksa, insanları, tabii, elbette idare oraya göndermek istiyor. İmkân dâhilinde belki kendi bulunduğu ilde bu infazı gerçekleştirebilir. Mesela, Avrupa’da da bakıyoruz, Amerika’da bakıyoruz, hele hele böyle bir şey yok yani kendi yerinde infaz yok. Alıyor, tutuyor devlet, nereyi isterse oraya atıyor. O bakımdan yani gönül ister, hakikaten kendi ilinde çöksün ama fiziki şartlar her zaman buna müsait olamayabiliyor.

MURAT BOZLAK (Adana) – Başkanım, sadece kendi ilinde değil, diğer illere de sevk istedikleri zaman yerine getirilmiyor. Örneğin, en son gittiğimiz Kandıra’da Ankaralı bir hükümlü Eskişehir’e tayinini istiyor, yaptırmıyor. “Kaç senedir oradayım. Eskişehir’i istiyorum, Çankırı’yı istiyorum, göndermiyorlar.” diyor. Böylesi şeyler de var.

BAŞKAN – İmkân dâhilinde göndermeleri gerekir o zaman.

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Genelde kapasite doluluğu gerekçe gösterilerek nakillerin yapılamadığı söyleniyor mahkûmlar tarafından.

BAŞKAN – Reşat Bey, buyurun.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ayşe Hanım’ın söylediklerinin hepsine katılıyorum. Hakikaten, Rize ve Trabzon illerindeki ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde, aşağı yukarı tespitlerimizin hepsi aynı. Kendisi de açık ve net bir şekilde anlatmıştır, teşekkür ederim kendisine de.

Şimdi, şurası gerçektir ki, cezaevlerinde çok ciddi problemler var. Bunların en başında da bir yoğunluk yaşanıyor, kalabalık bir yoğunluk var. Bazı koşullarda 20 kişi, 28 kişi, 30 kişi -neyse- o şekilde bir sayı var. Ama şunu da söylemek mecburiyetindeyiz ki, bu cezaevlerinin birçoğu da terör örgütünün tam faaliyetlerinin devam etmiş olduğu yerler yani terör faaliyetlerinin -dışarıdan içeriye geçmişler- her türlü eğitimi burada yapıyorlar. Esasında bunda da bir şeyler söylenmesi gerekmez mi? Yani, şimdi, siz devlet olarak yakalamışsınız, ondan sonra getiriyorsunuz, 30 kişiyi buraya koyuyorsunuz. 30 kişi burada her türlü işte psikolojik eğitimini yapıyor, işte terörle ilgili çalışmasını orada yapmaya çalışıyor. Ondandan sonra, akabinde, belki oradan dışarıyı yönetmeye çalışıyor, birtakım eylemler oradan planlanması falan çalışılıyor, ortak eylemleri orada yapıyorlar. Dolayısıyla da, bu yönlü olarak da, herhâlde devletsek devlet gibi hareket etmemiz gerekir ve bunlara da müsaade etmemek gerekir diye düşünüyorum.

Bu yönlü olarak da, mutlaka yeni cezaevleri yapılması gerekir ve o yapılacak olan cezaevlerinin de böyle çok sayıda insanların koşullarda değil de, işte 2 kişidir, 3 kişidir, 5 kişidir -neyse- 1 kişidir, o şekilde cezaevlerinin yapılmasının daha uygun olduğu kanaatindeyim.

Diğer bir konu da, şimdi, cezaevleri yapılırken bu cezaevleri yapımında nasıl bir inşaat kararı veriyorlar veya nasıl bu yönlü olarak bir yer tespiti yapıyorlar, onu da merak ediyoruz. Trabzon Cezaevi, işte yenisi yapılacak, 70 kilometre mesafeye yapılıyor. Kendi milletvekili olduğum Tokat’tan örnek vermek istiyorum. Tokat’ımıza bir tane cezaevi yapıldı. Cezaevinin yapılmış olduğu yer Tokat’ın en soğuk yeri, dağların arasında bir yer. Şimdi, esasında bu doğru değil, yazık bu devlete. Yani, şimdi, mahkûmu oraya taşıyorsunuz veya cezaevinden mahkûmu getiriyorsunuz, işte adliyeye getiriyorsunuz, hastaneye getiriyorsunuz. Orada çalışan bir sürü insan var. Çalışan insanların lojmanları orada, lojmanda da kalan insanların çocukları var. O çocukların okula gitmesi gerekiyor, okul ta işte 50 kilometre, 30 kilometre bir yerde. Cezaevini ısıtmanız gerekiyor; normal bir yeri 10 liraya ısıtırsanız, o soğuk olan yerde işte 20 liraya ısıtıyorsunuz, 15 liraya ısıtıyorsunuz. Bu yönlü olarak da mutlaka o cezaevinin yapılmasına kim karar veriyorsa, bunu da değerlendirmesi gerekir diye düşünülüyor. Araba israfı, benzin israfı, yakıt israfı, insan israfı; bu da işin başka bir yönü diye söylemek isterim.

Diğer bir konu da, doğrudur, ben de hekim olarak oradaki hasta mahkûmları görünce içimizin sızlamaması veyahut da müdahale edilmemesinin ne kadar kötü bir şey olduğunu orada görmüş durumdayım.

Cezaevlerindeki aşırı şekilde hasta olan insanlar yani artık orada yatması değil, kendisine bakamayacak konumda, bir refakatçi bakıyorsa veyahut hastalığı çok ilerlemiş bir durumdaysa bunu mutlaka adli tıpcılarla görüşüp veya Sağlık Bakanlığı yetkilileriyle görüşüp bu insanlara bir noktada yeni bir şans verilip dışarıya çıkartılmasının ben doğru olacağı kanaatindeyim bununla ilgili nasıl bir kanuni düzenleme yapılabilecekse.

Diğer bir önemli konu da, cezaevine...

BAŞKAN – Kanunen müsait yani şu anda yeni çıkardığımız kanun buna müsait, infazlara verdiriyor vesaire.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Ama, mesela “Niye uzun sürüyor?” denebilir veyahut da “Bir ay içerisinde sonuçlanabilir.” denebilir veya belli bir zaman verilebilir.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Adli tıpla bu konuda görüşülebilir.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Görüşülebilir evet. Görüşmekte şu da var ki, şu anda seçim moduna girmiş durumdayız yani şu aşamada çağıracağınız yetkilileri bence şimdi değil de seçimden sonrasına bırakmakta fayda olur kanaatindeyim. Hepimiz sağa sola gitmek mecburiyetinde kalıyoruz. Şu andaki toplantıyı yapamayışımızın sebebi de esasında budur Sayın Başkanım.

Diğer önemli bulduğum bir konu da, cezaevlerine giren normal bir mahkûm adli suçtan girsin veya diğer konulardan girsin, mutlaka psikolojisi bozuluyor yani girer girmez çok ağır bir psikolojik travmayla karşı karşıya kalıyor. Dolayısıyla, bizim, esasında, işte Devlet Personel Başkanlığından mı olur veya diğer yerlerden mi olur, cezaevlerinin hepsinde mutlaka psikolog sayısını, sosyal çalışmacı sayısını, psikoloji uzmanı yani tıp kökenli doktor sayısını mutlaka artırmamız gerekir diye düşünüyorum çünkü buna çok ciddi manada ihtiyaç var. Yani, orada siz eğer o insanların psikolojisini düzeltmezseniz, o adamın yapmayacağı bir şey olmaz, her şey yapılabilir. İşte görüyorsunuz, geçenlerde, Yozgat'taki cezaevinde, aynı koşu da kaldığı arkadaşını birisi öldürdü yani psikolojik cinnet geçirdi. Yine bazı yerlerde görmüş olduğumuz çeşitli şeylerde de psikolojik ağır bir travmanın bariz göstergesi buralarda var.

Tabii yani buradaki... Bir de şu var tabii: Şimdi, Sağlık Bakanlığındaki bir hekim Sağlık Bakanlığı hastanesinde çalıştığı zaman döner sermayeleri falan, çeşitli imkânları alırken, cezaevine geldiği zaman Sayın Başkanım, çok az para alıyor, imkân alıyor. Dolayısıyla, bunu da cazip bir hâle getirmek lazım.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Tercih etmiyorlar.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Tercih etmiyorlar. İnsanlar, mesela hekim kadrosunun az olmasından şikâyet ediyoruz değil mi? Yani, oraya pratisyen hekim de gitmiyor veya psikiyatri uzmanı da gitmiyor veya sosyal çalışmacı da gitmiyor. Bununla ilgili, mutlaka bu şeyin içerisine, önümüzdeki -tabii torba kanunlar moda oldu bizim Türkiye Büyük Millet Meclisinde- torbanın içerisine iki tane daha bir şey atabiliriz diye düşünüyorum. Bu yönlü olarak çalışma yapılabilir mi? Onun da yani kadronun mutlaka düşünülmesi, insanların orada sağlık koşullarının, yaşam şartlarının daha iyileştirilmesi yani onlara da tabii her türlü şey sağlanması gerekiyor.

Bir diğer konu da mahkûmlara spor yapacakları, sosyal faaliyetler yapabilecekleri, artı, cezaevinden çıktığı zaman bir iş imkânı, yani denir ya altın bilezik diye, o şekilde bir şeylerin verilmesi noktasında mutlaka her gittiğimiz yerde bunları söylememiz gerekir diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Aslında, bir de Başkanım, bu dediğiniz çok doğru, birçok yerde, cezaevinden çıktıktan sonraki iş... Kamu kurum ve özel kuruluşlarda -biliyorsunuz- mahkûm istihdam şartı var. Birçok yerde bu uygulanmıyor...

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Hazırlıklı olarak giderse, yetişmiş olarak giderse buradaki mahkûm kardeşimiz, çıktıktan sonra, özgür olduğu zaman yetişmiş olarak giderse, mesela bir berberdir, ustadır, mobilya ustasıdır veya başka bir şeydir, onların işe girmeleri daha rahat olabilir.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Doğru, dediğinize katılıyorum, meslek edindirme anlamında doğru...

REŞAT DOĞRU (Tokat) – O manada yani bu hazırlıklı bir şey, meslek...

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – ...ama bir taraftan da bunun uygulamada çok fazla, özellikle özel sektörde yerine getirilmediğini görüyoruz, belki bunların denetlenmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Şimdi, yerine niye getirilemiyor? Biz de bu mesele ihtiyari -bakın- oysa Avrupa'da gezdiği cezavlelerinde iş saati var, çalışmak zorunluluğu var.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Zorunlu hâle getirmek...

BAŞKAN – Peki, çalışmazsa ne yapar diyor? “Çalışmazsa görüşünü kısarım, başka disiplin suçları için cezalar veririm, mecbur çalışır.” diyor. Şimdi, bizde de belki bunu önermemiz lazım yani çalışmayı veya bir şey kurmayı, bir meslek edinmeyi zorunlu hâle getirecek bir yöntem önerebiliriz yani.

REŞAT DOĞRU (Tokat) – Yani, en azından İnsan Hakları Komisyonu olarak bunu önermemiz...

BAŞKAN – Mahmut Bey, son söz sizin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu radikal bir şey olacak belki ama... Şimdi, bir, bu kadar tüm cezaevlerinden şikâyetçiyiz, işte psikolog vesaire tahsis edilmiş durumda. Bence, Avukatlık Kanunu'nda hüküm var, gerek kooperatiflerde ve 200 kişiden fazla üyesi bulunan yerlerde, bir de anonim şirketlerde, sermayesi belli bir miktarın üzerinde olan yerlerde avukat bulundurma zorunluluğu var.

Değerli Cezaevi Alt Komisyon Başkanımız da dedi ki: “Gittiğimiz yerde mahpuslar kendi hak ve yükümlülüklerini bilemedikleri için kendilerini savunamıyorlar.” Bence, güzel bir kanun teklifiyle cezaevinde, sayısı 200’ün üzerinde olan yerlerde bir avukat çalıştırma zorunluluğu getirilebilir. Bir, istihdam alanı yaratmış oluruz; iki, temel hak ve özgürlüklerinin en azından ihlalinin engellenmiş oluruz; çok radikal ve doğru bir hadise.

Burada bir başka olay, mesela ne dedik? Efendim, Adli Tıp Kurumunun raporlarından tüm toplum şikâyetçi. Yani, siyasi fark gözetmeksizin, gelin Sayın Başkan, bir destek verin Mahmut Tanal’a. Ben bu konuda bir teklif verdim, dedim ki gayet rahat: Devlet üniversitelerinden alınmış olan raporlar adli tıp raporunun yerine geçmiş olsun. Niye bunu söylüyorum? Gerekçe de olması dolayısıyla da, bilemiyorum, Adalet Komisyonunda, onu size takdim edeyim. Şimdi, gerekçe şu: Adli Tıptaki hekim olan insanları, doktorları ben şey yapmak istemiyorum yani orada arkadaşımız uzman doktor oluyor, Adli Tıpta doktor diyor, adli tıp raporu diyor. Bakıyorsunuz, üniversite de -gayet rahat- bu devlet tarafından kurulmuş, rektörü, dekanı cumhurbaşkanı, devlet tarafından atanmış, itibarlı, güven veren kurumlar. Yani, bunların raporları niye yeterli olmasın da bir de adli tıba göndermiş oluyoruz biz? Yani, bunun için sizden istirham ediyorum, hazır bu şekilde hiç kimseyi yormadan, bu şekilde teklif edilmiş olan bir kanun teklifi var. Yani, eğer sırf muhalefetten geldi diye kabul etmeyecekseniz ben geri çekeyim de siz yapın, bu iyilik sizin olsun.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Evet, olabilir.

BAŞKAN – Eyvallah.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, arkadaşlar, ne yapabiliriz? Yani, yeter ki... Toplum için ne yapabiliriz ya?

Benim söyleyeceklerim bu aşamada bu kadar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, son bir şey...

İnfaz Kanunu’nun 53’üncü maddesinde, burada nakillerle ilgili Sayın Başkan, tahdid olarak sebepler sayılmış. Ne diyor? “Kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş, güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedeniyle başka bir kuruma nakledilebilir.” Yani, yer bulunmadığı sebebi yazılmıyor, yer bulunmadığı gerekçesi yani bu sebepler sayılırsa... Bu gerekçeler yoksa, “Benim yerim yoktur.” diye ben seni Diyarbakır’dan Tekirdağ’a, Tekirdağ’dan Ordu’ya, Giresun’dan Mersin’e nakil edemem ama yapılan uygulama bu. Yani, bunu da en azından biz İnsan Hakları Komisyonu olarak, Adalet Bakanının Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürüne bir yazı yazarak dikkatini çekmekte yarar var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şunu ilave edeyim: Bize gelen sevk taleplerine şöyle bir bakıyoruz, eğer hastalık veya önemli birtakım sebepler varsa bunları genel müdürlüğe gönderiyoruz, sonuç aldıklarımız da oluyor. Ama, hiçbir sebep göstermeden talep göndermişse onları, bu talepleri “Kusura bakmayın.” deyip tekrar iade ediyoruz.

Levent Bey, son cümlelerinizi alalım, bunu oylatacağım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şimdi, az önce Fatih Hilmioğlu’nun tahliyesini ifade ettiniz, ben de okumuştum İnternet’ten. Bir kere, biz siyasi görüşü ne olursa olsun, ister bize yakın görüş olsun ister başka görüşler olsun, hastalık hâli devam eden tüm mahpusların şartları uygunluğu ölçüsünde tahliyesinden yanayız. Benim de bu konuda, hasta mahkûmların tahliyesine ilişkin bir kanun teklifim Mediste beklemektedir. Yani, burada biz ne Fatih Hilmioğlu tahliye olduğu zaman onun adına sevinmek ya da üzülme durumundayız ya da bir başkası... Bütün şartları olan herkesin istisnasız, ideolojik ayırım gözetmeksizin... Sanırım, herkes de aynı düşünür yani İnsan Hakları Komisyonunun zaten farklı düşünmesini ben de doğru bulmam. O bakımdan, şimdi, burada altını çizmek istediğim bir şey var: Uygulamadan çıkan bir rahatsızlık yani göz göre göre bir uygulama sürdü. Yani, bu uygulamalara da, inşallah, diğer mahkemeler de bu konudaki talepleri doğru düzgün yerine getirirler ve Anayasa Mahkemesine de sanki başlarında Demokles’in kılıcı gibi gerek kalmaksızın mahkemeler yerine getirirler diye bekliyoruz. Yani, illa yukarıdan bir talimat alır gibi tahliye değil de yapın yani herkes işini yapsın, işin özü bu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

İnsan Hakları Komisyonunun ayağı da uğurlu geliyor, Sayın Hilmioğlu’nu geçen hafta Silivri’de ziyaret etmişler ve durumuna bakmışlar idi Komisyonumuz. Gene bundan on beş gün önce de Ankara’da başka bir hasta, Numune Hastanesinde yatan bir hastayı ziyaret etmişler, o hasta da ertesi günü tahliye oldu.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz size o zaman şeyleri verelim...

BAŞKAN – Yani, hastaların isimlerini verin Cezaevi Alt Komisyonumuza, tahliye yolunu açın. Yani, kendinize de haksızlık etmeyin, Komisyonumuz çalışıyor ve işte bakın, sonuç da alıyor.

Arkadaşlar, şimdi, bu raporu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Alt komisyon raporu kabul edilmiştir.

Şimdi, gündemimizin 2'nci maddesindeki seçim hususunu yerine getirecek sayımız yok. İsterseniz saat 14.15'e...

KERİM ÖZKUL (Konya) – 2 kişi geliyor. Yani, hepimiz gelemebiliriz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Aday kim?

BAŞKAN – Adayımız Nevzat Pakdil ve dolayısıyla...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir tane başkan da muhalefetten seçin Başkanım, bir radikal...

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bir tane var zaten.

BAŞKAN – Var zaten, Levent Bey var.

Kaç kişi geliyor?

KERİM ÖZKUL (Konya) – 2 kişi geliyor.

LEVENT GÖK (Ankara) – Şöyle yapın: Bir beş dakika ara verin.

BAŞKAN – Beş dakika ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 12.28

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.50

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Levent GÖK (Ankara)

SÖZCÜ: Yalçın AKDOĞAN (Ankara)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

----- 0 -----

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Şimdi, gündemimizin 2'nci maddesinin icrasına geçiyoruz, başkan vekili seçimine.

Önce tasnif komisyonu seçeceğiz. “En genç 2 üye.” diyorlar; Hamza Dağ ile Ayşe Türkmenoğlu.

Değerli arkadaşlar, başkan vekilliği için Sayın Nevzat Pakdil ağabeyimiz Ayşe Türkmenoğlu tarafından aday gösterilmiştir, dilekçesi burada.

Başkaca da aday var mı diye soruyorum? Yok.

Şimdi seçime geçiyoruz.

(Oy pusulaları toplandı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz oy kullananlara.

(Oyların ayrımı yapıldı)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Tasnif Komisyonu tutanağını okuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 1 başkan vekili seçimi için 20 Şubat 2014 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmış ve kullanılan 14 oy pusulasının tasnifi sonucu aşağıda adları ve soyadları yazılı üyeler, karşılarında gösterilen oyu almışlardır.

Tasnif Komisyonu

Ayşe Türkmenoğlu

Hamza Dağ

Konya

İzmir

Başkan Vekili Nevzat Pakdil (Kahramanmaraş) 13 oy

Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat Pakdil 13 oy almış ve başkan vekili olarak seçilmiştir. Hayırlı olsun.

Gündemimizde görüşecek başka bir madde kalmadığı için toplantıyı kapatıyorum, herkese teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 12.56